

Persbericht, 27 februari 2024

Van ‘ouders’ tot ‘geschenkjes’: waarover praten jongeren met een anonieme luisterlijn?

De 87 gespreksthema’s van Awel, van *hot* naar *not!*

Niet alles wat ze meemaken, vertellen kinderen en jongeren graag aan iemand die ze kennen. Betrouwbare gesprekspartner is dan ‘Awel’: anoniem, luistervaardig en gratis. Vrijwilligers die zijn getraind in echtheid, empathie, onvoorwaardelijke aanvaarding en empowerment. Wat voor babbels levert dat op?

Ouders op één

De relatie tot de ouders is al jaar en dag hét populairste thema bij luisterlijn Awel. In 2023 goed voor 24,8% van alle gesprekken via chat, e-mail of telefoon. Ruzie met ouders, ouders die onderling in conflict zijn, zorgen om ouders... Ook wanneer het niet rechtstreeks over hen gaat, hebben ouders vaak een sleutelrol: ze zijn letterlijk of figuurlijk aanwezig, grijpen in, of net niet. ‘Zou ik het hen vertellen?’ vragen jongeren zich af. Jongeren zijn hun ouders vaak ontzettend trouw, willen hen bijvoorbeeld niet ongerust maken. Awel zal nagenoeg altijd naar de relatie polsen, omdat ouders zo belangrijk zijn. Ook dat draagt bij tot hun consequente eerste plaats in de ranking.

*“(...) heb ik de motivatie gevonden om toch te proberen mijn zorgen te vertellen tegen mijn mama. Maar ik weet niet hoe ik dit het beste doe. Ik zie ze enkel in het weekend omdat ik op kot zit, en mijn mama is vaak gestressed en moe van werk... mijn papa is niet mijn go-to ouder voor dit soort dingen... Hebben jullie tips om mijn bezorgdheid over mijn gezondheid te kunnen uiten *zonder* dat mijn mama te veel gaat denken dat ze een slechte moeder is?” – uit een e-mail aan Awel, leeftijd ongekend.*

Vriendschap is...

... enorm belangrijk, vanuit de fundamentele menselijke nood aan verbondenheid. Zo belangrijk, dat veel jongeren over een ‘vriend’ blijven spreken ook wanneer de relatie eigenlijk niet wederkerig of gelijkwaardig is. “Het schrikbeeld of de ervaring alleen te staan, alleen te zijn, zorgen ervoor dat jongeren heel veel verdragen van elkaar.” ([Het Negatief van Vriendschap](#) – Awel onderzoeksrapport 2019).

“Ik heb dus vrienden op school, wij zijn een trio. Maar ik wordt altijd buitengesloten. Dat is al mijn hele leven zo.” – uit een e-mail van een 13-jarige jongere aan Awel

Automutilatie grootste stijger

Onder de thema’s rond geestelijke gezondheid weinig verschillen met 2022: een kleine daling van het aantal gesprekken over ‘angst en spanning’ en ‘zelfvertrouwen’. ‘Depressie/zelfmoordgedachten’ stijgt dan weer licht en wat opvalt: vooral oproepers die zich registreren als ‘jongen’ blijken voor de kleine stijging van 0,7% verantwoordelijk. Wél een uitschieter tegenover het jaar voordien is helaas het gespreksthema ‘automutilatie’: met een stijging van 1,5% is het van alle thema’s de grootste stijger. Een topic om ook als maatschappij bespreekbaar te maken en in de gaten te houden.

Donkere gedachten worden bij Awel trouwens traditiegetrouw gemakkelijker besproken via chat. Het is een kanaal waarlangs jongeren het vlotst verschillende onderwerpen aanhalen. Een chatgesprek kan

pakweg beginnen over een ruzie op school, gaandeweg ook de relatie met zus of broer bespreken en uitmonden in een gesprek over eenzaamheid.

Leren en presteren

School staat logischerwijs vrij hoog in de ranking omdat jongeren er zo veel tijd doorbrengen. Awel wordt geraadpleegd bij prestatiedruk: examens en toetsen zorgen voor veel stress. Ook de overstap naar het middelbaar of hoger onderwijs houdt kinderen en jongeren wakker.

Een berichtje van een jongere, dat meteen ook aantoont hoe ouders zo vaak in het spel komen:

18

“Dag Awel, ik zou graag anoniem blijven maar ik heb jullie goede raad nodig ik heb vandaag een grote toets van wiskunde gemaakt en ik ben bang dat ik zwaar gebuist ga zijn maar ik weet mijn punten nog niet maar als ik gebuist ben dan durf ik de punten zeker niet te zeggen tegen mijn ouders of mijn grote zus. Ik ben gewoon bang dat ik mijn jaar niet ga halen en ik studeer elke keer super goed en lang maar slechte punten en veel buizen. Ik weet niet wat ik moet doen.”

Hobby's zijn bliksemafleider

25

Hobby's zijn zelden hoofdonderwerp van een gesprek met Awel. Ze komen aan bod wanneer Awel polst wat de jongere zoal graag doet, en zijn soms een onschuldige aanleiding voor een babbel over iets ernstigs:

“Jongen belde dat hij verloren was op Fortnite en dat hij het daarom niet meer zag zitten. Het was duidelijk om te lachen de oproep naar Awel. Maar ik denk dat het toch gelukt is om een beetje over zijn innerlijke wereld mee te krijgen; Zo vertelde hij dat hij geen vrienden heeft behalve tijdens het gamen, dat hij soms geld steelt van zijn vader en dat hij het gevoel heeft dat hij geen leven heeft. Ik probeerde nieuwsgierig te zijn naar de gamewereld.” – uit een verslag van een telefoongesprek

Masturbatie zwelt aan (*pun intended*)

42

Meer vragen aan Awel over masturbatie! Een indrukwekkende stijging van plaats 55 in 2022 naar plaats 42 vorig jaar. 'Is dit normaal?' komt het vaakst voor. Jongens vragen zich af of ze te vaak masturberen. Meisjes zijn op zoek naar het befaamde 'zalige gevoel' dat vingers zou moeten teweegbrengen, een gevoel dat voorlopig ongrijpbaar lijkt uit te blijven. Er is veel gêne, het gevoel de enige te zijn die met een bepaald kwaaltje zit. Awel zal in haar antwoord telkens veel zorg besteden aan het weghalen van die taboegevoelens:

“Voel je vooral niet beschaamd om wat je nu voelt en experimenteert, je lichaam is in volle ontwikkeling en het is normaal dat je daar nu veel mee bezig bent. Kan je daar wat mee?”

Oekraïne vs. Gaza: actualiteit meest opvallende daler

57

Waar 'automutilatie' de opvallendste stijger was, is 'actualiteit' een van de opvallendste dalers: maar liefst 21 plaatsen naar beneden zakt het nieuws tegenover 2022. In oktober 2023 ging het grootste deel van de gesprekken rond 'actualiteit/wereldproblemen/politiek' over de oorlog in Gaza. Awel zag tegenover andere maanden een duidelijke piek in het aantal geregistreerde gesprekken over actualiteit. En toch, een opvallend kleinere piek dan in 2022, naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne. Toen voerde de luisterlijn op twee dagen tijd even veel gesprekken over oorlog (48) als in de volledige maand oktober 2023. Gewenning is een mogelijke oorzaak. Kan ook: kinderen en jongeren hebben intussen goed leren praten over oorlog met hun directe

omgeving en raadplegen Awel daarom minder. Of moeten we als maatschappij durven te zien dat de oorlog in Gaza ons mogelijks minder treft omdat ze minder nabij voelt? Dat is dan **niet de schuld van kinderen en jongeren**. "[Niet te onderschatten is de rol van journalisten](#)" zegt UGent professor communicatiewetenschappen Stijn Joye. Ook politiek wordt er anders op beide oorlogen gereageerd.

"Ik vind dat verschrikkelijk wat ze doen. Ik wil ze helpen maar ik kan niet." – uit een Awel gesprek over de oorlog in Gaza.

Furry friends

69

Huisdieren zijn onderschatte beste vrienden. Er wordt al eens spottend gereageerd op groot verdriet om een viervoeter die kinderen en jongeren soms hun hele jonge leven hebben gekend. Ze voelen dat onbegrip, en wenden zich tot Awel om in alle openheid te kunnen vertellen hoeveel pijn het doet.

"Mijn kat die ik al heel men leven heb is eergisteren ingeslapen en ik heb het er nog altijd moeilijk mee. Ze was altijd de (persoon?) Waar ik bij terecht kon. Ik kan niet tegen iemand iets zeggen omdat ik dan sowieso ga huilen en dat wil ik niet. Maar nu heb ik niemand waar ik mijn problemen mee kan delen."

Echtscheiding van ouders is een voorbeeldje van een andere context waarin huisdieren worden vermeld:

"eigenlijk wil ik een week bij mijn mama en in het weekend bij mijn papa ik moet van de advocaat en de rechter is proberen om week bij papa en week bij mama te doen. Maar dat is moeilijk voor mij ik mis mijn honden super hard en mijn mama."

Een feestje bouwen en je geld op doen?

Iemand moet de laatste zijn. Wanneer we kijken naar conversaties met luisterlij Awel, lijken jongeren het minst wakker te liggen van feestjes en cadeautjes. Of beter: het is geen reden voor een anoniem gesprek met iemand die ze niet kennen. Waarom jongeren er toch soms met Awel over praten? Geld! Ze verdienen het vaak nog te weinig zelf om te kunnen kopen wat ze willen:

87

"(...) mijn ouders staan het niet toe dat ik dingen alleen koop."

"financieel geraak ik tot ongeveer 500 euro. Wat zou ik kunnen kopen? Kunnen jullie me helpen?"

Op de volgende pagina's vind je de volledige top 87 van gesprekken met Awel in 2023. Percentages verwijzen naar het percentage van alle gesprekken waarbij het specifiek over dit thema ging.

Awel luistert naar kinderen en jongeren met de steun van de Vlaamse overheid

Vlaanderen
verbeelding werkt

THEMA	2023		2022	
relatie tot ouders	1	24,8%	1	24,9%
niet goed in je vel zitten/somberheid	2	20,9%	2	21,9%
angst en spanning	3	13,2%	4	14,2%
vriendschap/ vrienden helpen/ vrienden maken	4	12,8%	3	14,9%
relatie tot medeleerlingen	5	11,7%	5	12,8%
problemen of ruzie met vrienden	6	10,3%	7	11,1%
verliefdheid/ aanmaken/ afwijzen	7	10,1%	6	11,1%
depressie/ zelfmoordgedachten	8	9,9%	8	9,2%
pesten/cyberpesten	9	9,4%	9	9,0%
zelfvertrouwen	10	7,5%	10	8,6%
automutilatie	11	6,9%	14	5,4%
relatie tot school of leerkracht(en)	12	6,7%	11	7,9%
verdriet/ verlies/ rouw	13	5,8%	13	5,8%
partnerrelatie/ uitmaken	14	5,7%	15	5,3%
relatie tot broer en zus	15	5,6%	12	5,9%
faalangst/ perfectionisme/ examenstress/ werkdruk	16	4,1%	18	4,2%
eenzaamheid	17	3,9%	17	4,6%
prestatie/ begaafdheid/ schoolresultaten	18	3,8%	16	4,6%
psycho-sociale hulpverlening/ hulpverleningsinstanties/ psychiater/ psycholoog/ therapie	19	3,7%	19	3,9%
fysiek geweld	20	3,6%	21	3,3%
liefdesverdriet	21	3,3%	20	3,5%
seksueel grensoverschrijdend gedrag	22	3,2%	22	3,3%
uiterlijk voorkomen	23	3,1%	23	3,3%
vertrouwensleerkracht /CLB	24	2,9%	24	3,1%
hobby's	25	2,9%	29	2,7%
info over gezondheid en lichaam	26	2,7%	26	3,0%
relatie tot ruimere familie	27	2,6%	27	2,8%
voeding/ twijfels over gewicht	28	2,5%	25	3,0%
contact na scheiding/ co-ouderschap	29	2,5%	30	2,6%
ouders in conflict	30	2,4%	28	2,7%
eetstoornissen	31	2,2%	32	2,3%
identiteit	32	2,1%	35	2,1%
emotioneel geweld	33	2,0%	38	1,9%
nieuw samengestelde gezinnen/ stiefouders	34	1,9%	34	2,2%
school- en beroepskeuze	35	1,9%	33	2,3%
intrafamiliaal geweld	36	1,8%	40	1,8%
puberteit/ ontwikkeling/ menstruatie/ eerste zaadlozing	37	1,8%	39	1,8%
homo-bi-seksualiteit/ outen	38	1,7%	31	2,4%
(angst voor) zwangerschap/ abortus	39	1,6%	43	1,6%
motivatie/ schoolmoeheid	40	1,5%	37	2,0%
vrijen/ tongzoenen/ seksuele problemen	41	1,5%	42	1,7%
masturbatie	42	1,5%	55	1,1%
sociale media	43	1,4%	46	1,3%
concentratieproblemen en -stoornissen	44	1,3%	45	1,5%

AutismSpectrumStoornis	45	1,3%	49	1,2%
huiswerk/ eindwerk	46	1,3%	41	1,8%
problemen en ziekte van gezinsleden/ KOPP/ KOAP	47	1,3%	54	1,1%
de eerste keer	48	1,2%	47	1,2%
werken/ geld verdienen	49	1,2%	53	1,1%
seksuele fantasie/ pornografie	50	1,2%	48	1,2%
jaloerie	51	1,1%	44	1,5%
pleegzorg/ bijzondere jeugdzorg/ plaatsing/ verblijf in een instelling	52	1,0%	60	0,8%
roken/ drugs/ alcohol/ waterpijp	53	1,0%	50	1,1%
anticonceptie/ voorbehoedsmiddelen/ noodpil/ SOA's	54	1,0%	52	1,1%
alleen wonen	55	1,0%	59	0,9%
weglopen	56	0,9%	65	0,7%
actualiteit/ wereldproblemen/ politiek	57	0,9%	36	2,0%
verveling	58	0,8%	61	0,8%
(online) daten/ uitgaan	59	0,8%	56	1,0%
fysieke of emotionele verwaarlozing	60	0,8%	66	0,7%
genderdiversiteit/ transseksualiteit	61	0,8%	51	1,1%
ziekte en hospitalisatie	62	0,8%	58	0,9%
verslaving (drugs, alcohol, games)	63	0,7%	57	1,0%
politie/ justitie	64	0,7%	63	0,8%
een lief zoeken	65	0,6%	62	0,8%
ADHD/ ADD	66	0,6%	73	0,5%
leermethode	67	0,6%	64	0,7%
verhuizen	68	0,6%	75	0,4%
huisdieren	69	0,5%	69	0,5%
juridische info	70	0,5%	67	0,5%
getuige van geweld	71	0,5%	70	0,5%
vakantie	72	0,5%	72	0,5%
zingeving	73	0,5%	71	0,5%
persoonlijkheidsstoornissen/ psychoses/ hallucinaties	74	0,4%	68	0,5%
financiële problemen van het gezin	75	0,4%	76	0,4%
discriminatie/ racisme	76	0,3%	77	0,4%
stijl/ jongerenculturen	77	0,3%	74	0,4%
handicap	78	0,3%	80	0,2%
internaat	79	0,3%	79	0,3%
leerstoornissen	80	0,2%	78	0,4%
diefstal	81	0,2%	84	0,1%
maatschappelijk engagement/ vrijwilligerswerk/ goede doelen	82	0,2%	81	0,2%
medisch onderzoek	83	0,1%	83	0,1%
rijbewijs	84	0,1%	86	0,1%
paranormaliteit/ geesten	85	0,1%	82	0,1%
adoptie	86	0,1%	85	0,1%
geschenken/ feesten	87	0,1%	87	0,1%